

5. Leefbare steden en dorpen

Maastricht, juni '24

Leefbare steden en dorpen

Provincies bepalen, conform Omgevingswet, samen met gemeenten hoe de fysieke leefomgeving van burgers en bedrijven wordt gebruikt. De ruimtelijke keuzes worden onder meer vastgelegd in de Provinciale Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. Hiermee wordt ruimtelijk richting gegeven aan de ambities en doelen voor de Limburgse fysieke leefomgeving. Leefbaarheid vormt een rode draad in het coalitieakkoord. Het verbeteren van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, het realiseren van een woonaanbod dat past bij de vraag van onze inwoners en duurzame zorg voor bodem en ondergrond zijn belangrijke elementen om vanuit het fysieke spoor in samenhang bij te dragen aan de leefbaarheid van Limburg.

Of het nu gaat om energie, klimaat, de woningbouwopgave, mobiliteit, landbouw, water of sociale rechtvaardigheid: de opgaven in Nederland zijn groot. We staan aan de vooravond van wat 'de grote verbouwing van Nederland' wordt genoemd. Alleen al het beeld tot 2030 maakt duidelijk dat er in Limburg simpelweg niet genoeg ruimte is om alle opgaven en doelen een plek te geven. Door slimme combinaties kunnen we ruimtewinst boeken, maar dit is niet altijd mogelijk. We zullen dus heldere ruimtelijke keuzes moeten maken.

Deze keuzes maken we niet alleen, omdat we tegen de grenzen van de beschikbare ruimte aanlopen, maar ook omdat we langs de lijn van deze keuzes kansen zien om bij te dragen aan de kwaliteit van de leefomgeving en om mede vorm te geven aan het Limburg dat we willen zijn. Door te sturen op 'de samenhang der dingen' en door te investeren in de kwaliteit van de woon- en leefomgeving, zorgen we de komende periode voor een verbeterde leefbaarheid in onze Provincie, zowel op het platteland als in de steden. Hierbij hebben we aandacht voor de relatie tussen inwoner en de eigen leefomgeving en kijken we gebiedsgericht wat er nodig is. Dit maakt van Limburg niet alleen een aantrekkelijke omgeving om in te leven, maar stelt ons, met een krachtig platteland en sterke steden, ook in staat om in te spelen op de veranderingen die op ons afkomen.

De afgelopen jaren hebben gemeenten, woningcorporaties, bedrijven en inwoners, samen met de Provincie forse investeringen gedaan in de leefbaarheid van Limburgse dorpen en steden. Toch staat die leefbaarheid in Limburg op veel plekken nog onder druk. Waar in plattelandskernen steeds meer voorzieningen dreigen te verdwijnen en de bereikbaarheid achteruit gaat, zien we hoe in steden armoede zich concentreert in specifieke wijken met slechte woonomstandigheden, weinig ontmoetingsplekken en een lage sociale cohesie. Niet voor niets is leefbaarheid de rode draad die door het coalitieakkoord 'Elke Limburger telt!' loopt. We stellen hiermee een college-brede ambitie om met onze inzet bij te dragen aan de leefbaarheid voor elke Limburger.

Leefbaarheid kent een belangrijk uitgangspunt: het gaat om de relatie tussen de inwoner en de eigen leefomgeving. Bij de leefomgeving horen niet alleen de kenmerken die fysiek zichtbaar zijn (de woning, de bushaltes of de bomen), maar ook de aanwezige sociale kenmerken (de sociale cohesie, het verenigingsleven en de veiligheid). Wanneer deze leefomgeving, met haar sociale en fysieke kenmerken, aansluit bij de behoeften van de inwoner, spreken we van een leefbare omgeving. Inwoners uit St. Geertruid kunnen hele andere behoeften hebben met betrekking tot hun leefomgeving dan de inwoners van een woonwijk in Venlo. Hiermee is leefbaarheid dus per definitie plaatsgebonden en afhankelijk van de specifieke omstandigheden, de kenmerken van een locatie en van de mensen die hier wonen. Dit betekent dat we als provinciale overheid midden in de samenleving moeten staan om gebiedsgericht te bezien wat er nodig is om de leefbaarheid in onze Provincie in stand te houden of zelfs te verbeteren.

Vanuit het beleidskader 'Leefbare Steden en Dorpen 2024-2027' versterken we de leefbaarheid door middels het Leefbaarheidsfonds te investeren in de fysieke leefomgeving, door de juiste omstandigheden te creëren voor de realisatie van een woningvoorraad die aansluit op de behoefte van de regio en door te sturen op samenhangende ruimtelijke keuzes voor meer omgevingskwaliteit.

Maatschappelijke opgave

Door uitvoering van het beleidskader 'Leefbare Steden en Dorpen 2024-2027' versterken we de leefbaarheid door middels het Leefbaarheidsfonds te investeren in de fysieke leefomgeving, door de juiste omstandigheden te creëren voor de realisatie van een woningvoorraad die aansluit op de behoefte van de regio en door te sturen op samenhangende ruimtelijke keuzes voor meer omgevingskwaliteit. De maatschappelijke opgaven die daarbij leidend zijn, zijn als volgt geformuleerd:

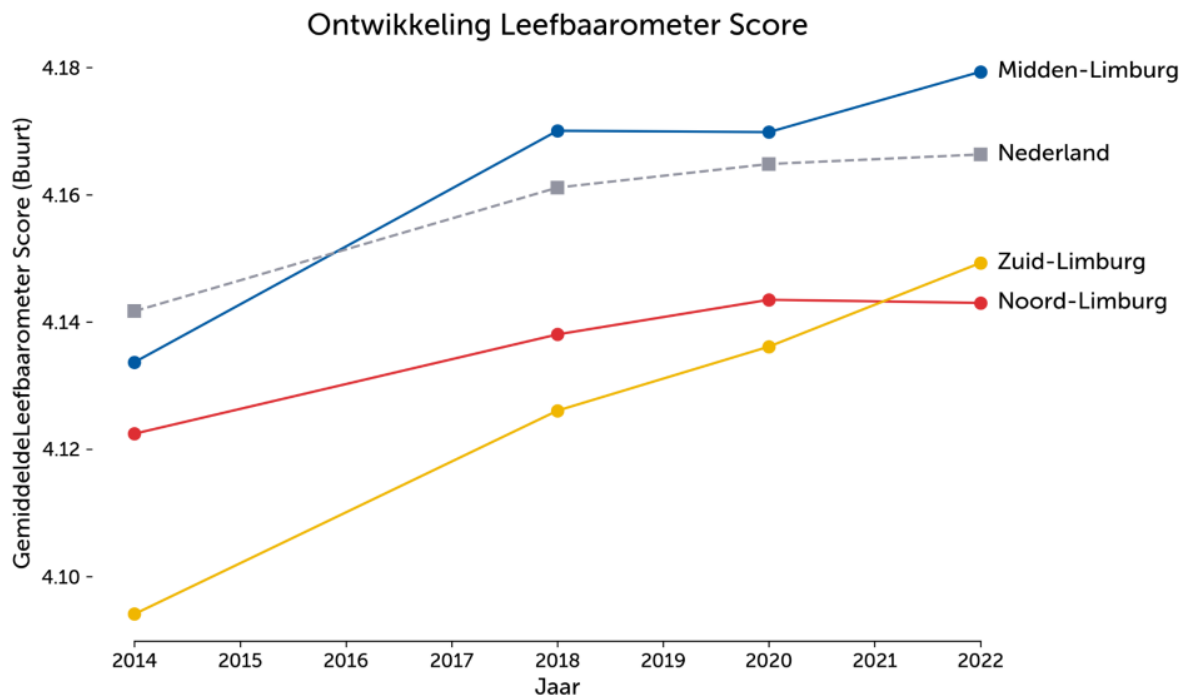
- verbetering van de leefbaarheid in Limburgse steden en dorpen;
- passende woonruimte voor iedereen die in Limburg een woning zoekt;
- balans tussen het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving.

Aan de hand van onderstaande indicatoren maken we zichtbaar hoe het over de lange termijn (trendmatig) gesteld is met deze maatschappelijke opgaven.

Indicatoren bij 'verbetering van de leefbaarheid in Limburgse steden en dorpen'

Indicator 1: Het percentage van de wijken met een statistisch significante verbetering in de totaalscore van de Leefbaarometer ten opzichte van 2023.

Bron: Leefbaarometer

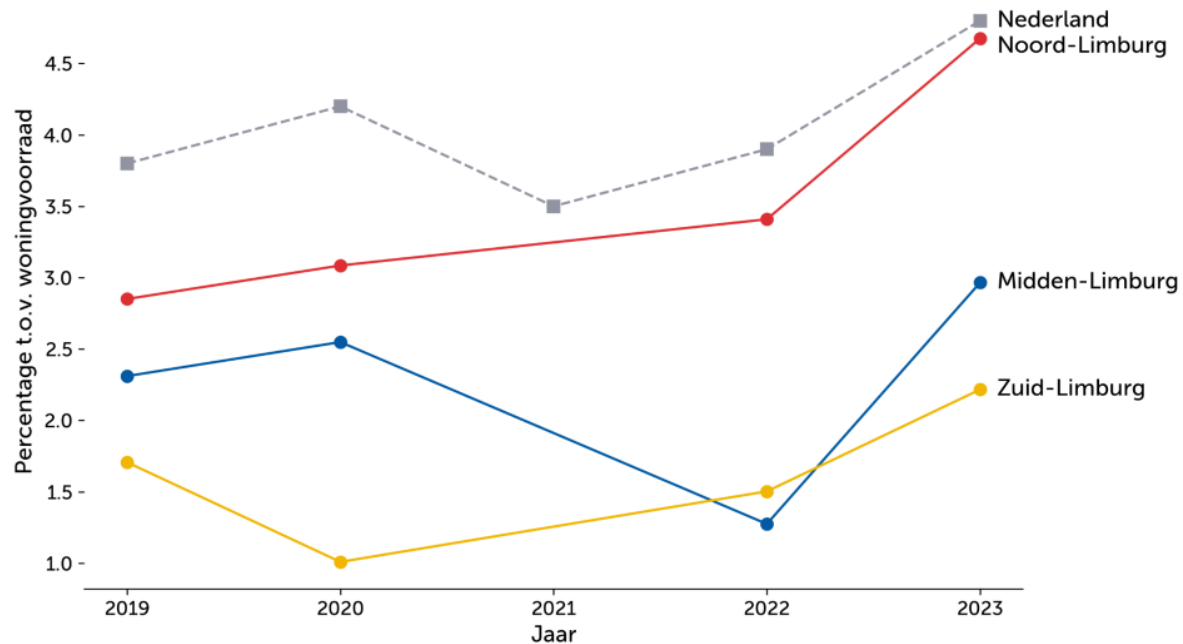

Indicatoren bij 'passende woonruimte voor iedereen die in Limburg een woning zoekt'

Indicator 2: Statistisch woningtekort

Bron: ABF

Ontwikkeling statistisch woningtekort

Indicator 3: Ervaren tevredenheid met de woning/woonruimte (*in ontwikkeling*).

Bron: *Te ontwikkelen*

Indicatoren bij 'balans tussen het beschermen en benutten van de fysieke leefomgeving'

Indicator 4: De verhouding tussen oppervlak landelijk gebied versus bebouwd gebied (*in ontwikkeling*).

Bron: *Te ontwikkelen*

Indicator 5: Binnen het landelijk gebied de verhouding tussen agrarisch gebied, natuur, water en open ruimte enerzijds en vrijetijdseconomie, agrarische bebouwing en energievoorzieningen anderzijds (*in ontwikkeling*).

Bron: *Te ontwikkelen*

Indicator 6: Binnen het stedelijk gebied de verhouding tussen groenvoorziening, water in de stad en open ruimte versus stedelijke functies (*in ontwikkeling*).

Bron: *Te ontwikkelen*

Onze beleidskaders

Nieuw beleidskader

- Leefbare Steden en Dorpen 2023-2027 (ter vervanging van Limburgse Agenda Wonen 2020-2023)

Reeds bestaande kaders:

- Kader Stedelijke Ontwikkeling
- Kader Kwaliteit Limburgse centra
- IBA Parkstad
- Provinciale omgevingsvisie uit 2021 (traject aanscherping gestart)

- Provinciale omgevingsverordening
- Provinciaal waterprogramma

Wat willen we bereiken?

5.1. Leefbare steden en dorpen

Vanuit het beleidskader 'Leefbare Steden en Dorpen' versterken we de leefbaarheid door middels het Leefbaarheidsfonds te investeren in de fysieke leefomgeving, door de juiste omstandigheden te creëren voor de realisatie van een woningvoorraad die aansluit op de behoefte van de regio én door te sturen op samenhangende ruimtelijke keuzes voor meer omgevingskwaliteit. Deze 3 maatschappelijke opgaven, met bijbehorende doelstellingen voor deze collegeperiode (2023-2027), worden hieronder nader toegelicht.

Verbetering van de leefbaarheid in Limburgse steden en dorpen

- In 2027 is de leefbaarheid in de fysieke openbare ruimte verbeterd, waarbij specifiek aandacht is voor de gebiedsgerichte behoeften naar veiligheid, gezondheid, welzijn, positieve sociale relaties, kansen en contact met de natuurlijke omgeving.

Vanuit het beleidskader Leefbare Steden en Dorpen stellen we een Leefbaarheidsfonds in om benodigde fysieke investeringen mogelijk te maken die de leefbaarheid in steden en dorpen bevordert. Deze investeringen doen we samen met gemeenten, het maatschappelijk middenveld en met inwoners zelf. Als college kiezen we hierbij bewust voor een ondersteunende rol, omdat wij geloven dat we als provinciale overheid niet de aangewezen partij zijn om te bepalen wat nodig is in een specifieke wijk of kern. Het zijn juist de inwoners, gemeenten en maatschappelijke organisaties die kennis hebben van en inzicht hebben in de lokale behoeften in relatie tot leefbaarheid. Zij zijn ook bij uitstek de partijen die kunnen duiden waarom een initiatief noodzakelijk is. Vanuit deze leefbaarheidsgedachte sluiten we dus maximaal aan bij de behoeften die leven in de Limburgse steden en dorpen, waarmee we rechtstreeks vormgeven aan de doelen van het coalitieakkoord. We zijn momenteel nog met partners in gesprek over de exacte uitwerking van het Leefbaarheidsfonds.

Passende woonruimte voor iedereen die in Limburg een woning zoekt

- in 2027 is het woningaanbod ten opzichte van 2023 verbeterd door de beschikbaarheid van meer (betaalbare) woningen. In 2027 zijn 17.500 woningen uit de Woondeal gerealiseerd;
- in 2027 past het woningaanbod bij de woningbehoefte zoals onderschreven in de Limburgse Woondeal;
- in 2027 zijn minstens 3.000 woningen van de ambitie van 20.000 woningen (planologisch) verankerd, waaronder de woningen van Limburg Centraal

Samen met gemeenten, woningbouwcorporaties en marktpartijen blijven we inzetten op een versnelling van de woningbouw, waarbij we streven naar een evenwicht tussen de woningbehoefte van onze inwoners en het woningaanbod. Als Provincie hebben we binnen deze opgave een stimulerende, ondersteunende en aanjagende rol richting partners om aan de vastgestelde ambitie uit de Woondeal Limburg van 26.550 te voldoen. Tevens is tijdens het sluiten van de Woondeal een ambitie uitgesproken voor 20.000 woningen extra. Inmiddels is de Woondeal eind 2023 reeds opgehoogd met 3.000 woningen. De Woondeal betreft daarmee 29.550 woningen. De ambitie krijgt vorm. Als een grootschalige woningbouwlocatie, zoals onlangs gepresenteerd in de vorm van 'Limburg Centraal', woningbouw bij de IC-stations. Maar er wordt ook geluisterd naar de behoefte van een aantal kernen, waar de leefbaarheid onder druk staat, om aan de randen van de bestaande bebouwde kern nieuwe woningbouw te realiseren (het 'straatje erbij').

Balans tussen beschermen en benutten van fysieke leefomgeving

- In 2027 is de samenhang en integraliteit van afwegingen in de fysieke leefomgeving verbeterd, waarbij rekening gehouden wordt met de schaarste aan ruimte, water, milieuruimte en ruimte op het elektriciteitsnet.

De (ruimtelijke) opgaven in Limburg zijn groot, maar de ruimte is schaars. Als we alle sectorale ruimtevragen naast elkaar in onze Provincie willen toestaan, dan hebben we meer ruimte nodig dan we beschikbaar hebben in onze Provincie. Ruimtelijke Ordening is dan ook niet voor niets terug van weggeweest. Gedurende deze collegeperiode zal de actualisatie van de Provinciale Omgevingsvisie, met bijbehorende bouwstenen zoals de ontwerpende onderzoeken, waarover uw Staten beslissen een groot thema zijn waarbij uw Staten actief betrokken zullen worden. Hier wordt ook een aanpassing van de Omgevingsverordening aan gekoppeld. Hierbij wordt onder andere gekeken naar aanpassingen die de Provincie meer grip geven om te sturen op specifieke opgaven.

Provincies bepalen samen met gemeenten en het Rijk hoe de fysieke leefomgeving van burgers en bedrijven wordt gebruikt. De (ruimtelijke) opgaven zijn groot en divers, terwijl de ruimte schaars is. De urgente maatschappelijke opgaven zoals het woningtekort, de kwaliteit van de natuur, de transitie van de landbouw en de verduurzaming van de energievoorziening hebben grote ruimtelijke impact.

In ons omgevingsbeleid moet volop aandacht zijn voor een goede balans tussen wonen, werken en ontspannen. Met oog voor een veilige en schone leefomgeving, waarbij de inrichting van de ruimte bijdraagt aan de leefbaarheid van steden en dorpen en de omgevingskwaliteit. Dit is ook een belangrijke factor voor het Limburgse vestigingsklimaat. De grote transities in onze samenleving leiden tot forse ruimteclaims. Dit vraagt om ruimtelijke afwegingen en scherpe keuzes voor de Provincie, in het bijzonder op het gebied van:

- landbouw, water, natuur en stikstof;
- klimaat en energie;
- wonen en bereikbaarheid;
- bedrijvigheid.

De ambities voor de fysieke leefomgeving en de ruimtelijke keuzes zijn/worden, conform de nieuwe Omgevingswet, vastgelegd in de Provinciale Omgevingsvisie (POVI), in daarmee verbonden sectorale programma's en in de Omgevingsverordening. Hiermee wordt ruimtelijk richting gegeven aan de ambities en doelen voor de Limburgse fysieke leefomgeving. Deze documenten maken onderdeel uit van de beleidscyclus van het omgevingsbeleid, waarvan monitoring en evaluatie onderdeel uitmaken.

Op nationaal niveau heeft het Rijk ervoor gekozen haar rol in de ruimtelijke ordening te versterken, gezien de grote ruimtelijke impact van de transities en opgaven waar Nederland voor staat. De Provincies hebben als regionale gebiedsautoriteit bij de uitwerking hiervan een centrale rol. Die uitnodiging hiervoor verbinden wij met onze eigen beleidscyclus.

De bodem en ondergrond worden in toenemende mate benut ten behoeve van de vele maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie, klimaatadaptatie en duurzaam bodembeheer in de landbouw. Daarbij zetten wij in op duurzaam en efficiënt gebruik van bodem en ondergrond, waarbij benutten en beschermen goed met elkaar in balans zijn. Dit vereist dat rekening wordt gehouden met het functioneren van bodem en ondergrond als natuurlijk systeem. Daarmee zijn bodem en ondergrond goed in staat om ecosysteemdiensten te leveren (vitale bodems), zijn kringlopen van (voedings)stoffen, water en energie in stand gehouden of hersteld en zijn verontreinigingen zoveel mogelijk voorkomen. Bij (ruimtelijke) ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving worden vanaf het begin van de planvorming de bovengrond en de ondergrond in samenhang gezien. Driedimensionale ordening staat centraal. Duurzaam gebruik van

bodem en ondergrond kent raakvlakken met veel andere werkvelden, zoals planologie, landbouw, klimaat, water en energie.

Belangrijk is dat de inzet op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, wonen, mobiliteit, energie en verduurzaming leidt tot verbetering van de leefbaarheid en tot een gezonde en veilige leefomgeving voor alle Limburgers. Zowel op het platteland als in de steden. Er wordt gekozen voor een samenhangende aanpak van sociale en fysieke vraagstukken, waar samen met gemeenten, corporaties, bewonersinitiatieven en andere partners invulling aan wordt gegeven. Waarbij ook impulsen uit de Sociale Agenda een bijdrage leveren. Dat moet leiden tot sterke steden en krachtige, bereikbare plattelandskernen, met voldoende voorzieningen en groen, aantrekkelijke ontmoetingsplekken, toegankelijke evenementen en een springlevend verenigingsleven.

Daarbinnen is het streven om de Limburgse woonopgave te realiseren, zodat elke inwoner van Limburg in elke levensfase kan beschikken over adequate, betaalbare en toekomstbestendige woonruimte in de vertrouwde omgeving.

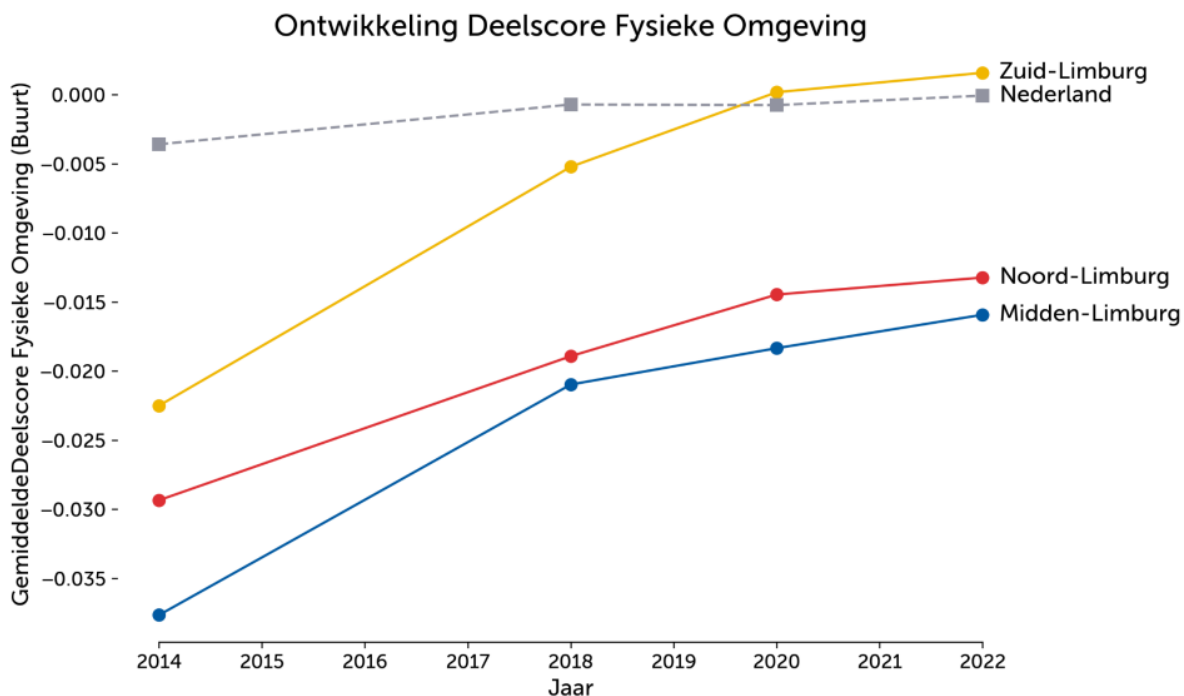
Naast het beleidskader 'Leefbare Steden en Dorpen' wordt er reeds middels bestaande kaders zoals Stedelijke Ontwikkeling en IBA Parkstad (coalitieperiode 2015-2019), alsmede Kwaliteit Limburgse Centra (coalitieperiode 2019-2023) invulling gegeven aan het behalen van deze doelstellingen. De inspanningen vanuit deze kaders zullen in de collegeperiode (2023-2027) (voor het grootste deel) worden afgerond.

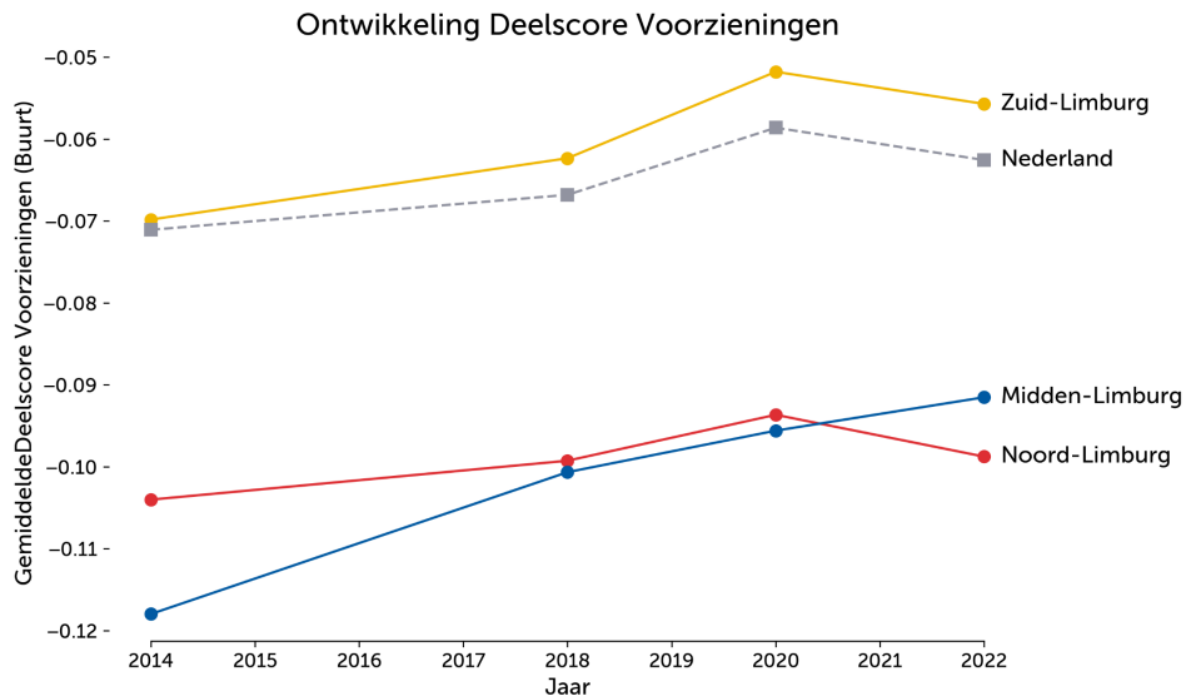
Wat merkt de Limburger ervan?

Indicator bij 'in 2027 is de leefbaarheid in de fysieke openbare ruimte verbeterd, waarbij specifiek aandacht is voor de gebiedsgerichte behoeften naar veiligheid, gezondheid, welzijn, positieve sociale relaties, kansen en contact met de natuurlijke omgeving'

Indicator 1: Het percentage van de wijken met een statistisch significante verbetering in de deelscores van de Leefbaarometer voor de fysieke omgeving en voorzieningen ten opzichte van 2023.

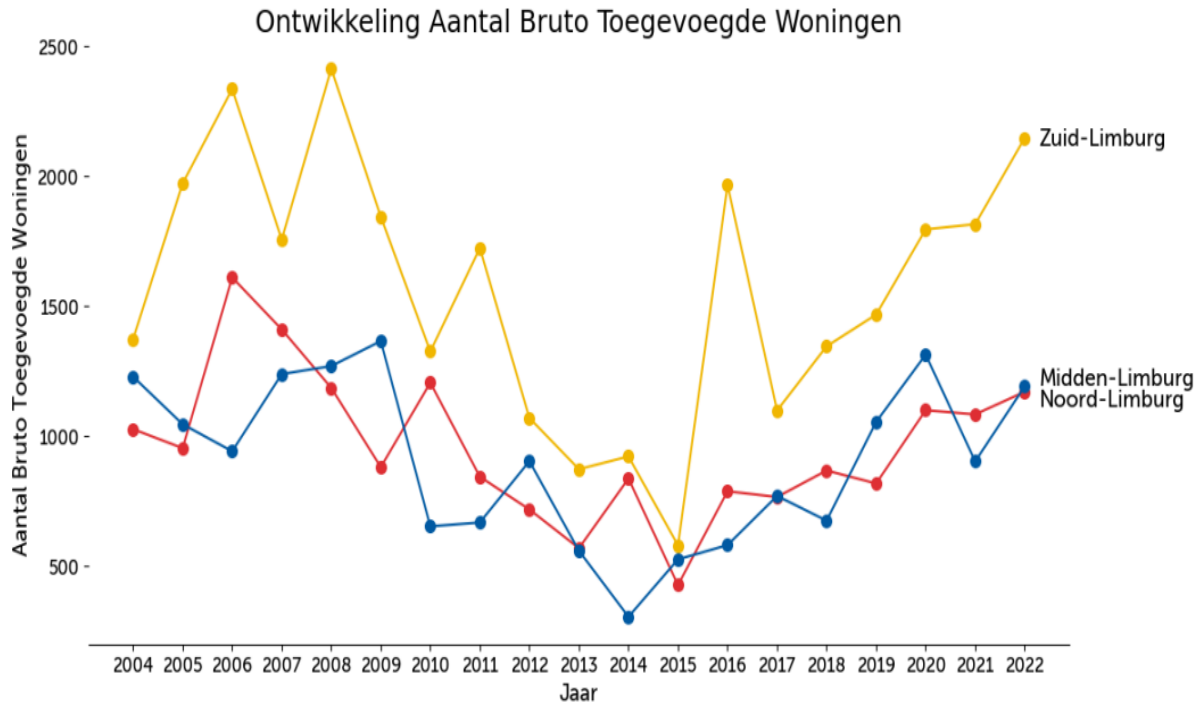
Bron: Leefbaarometer

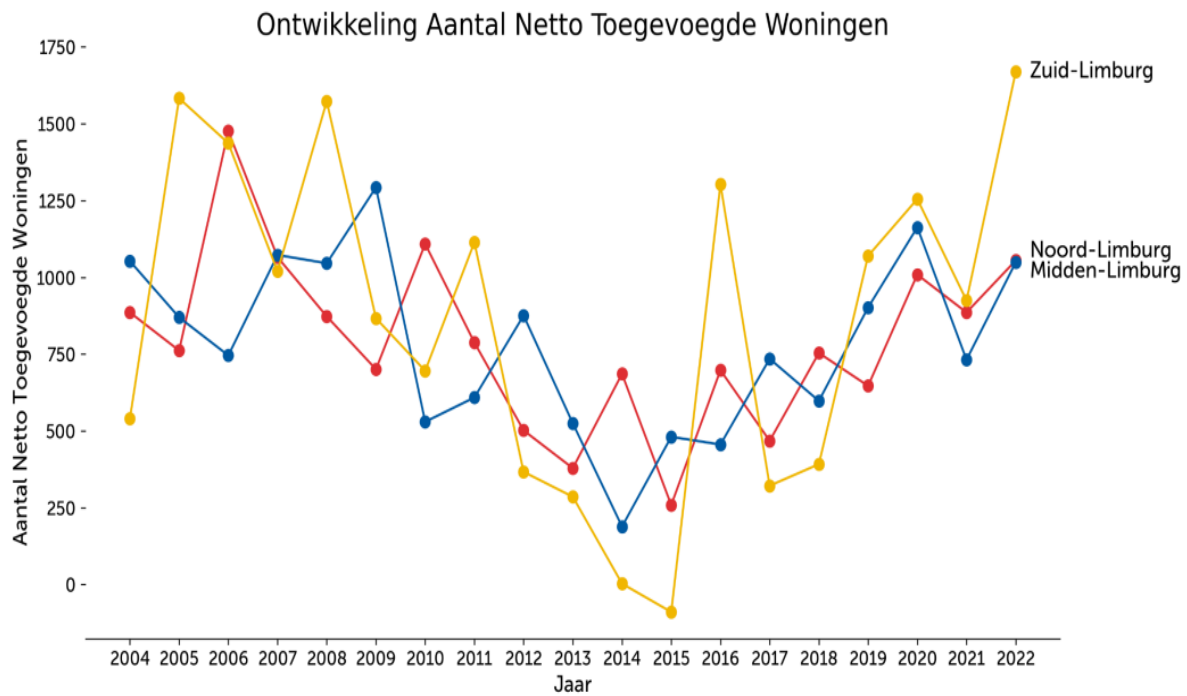

Indicatoren bij 'in 2027 is het woningaanbod ten opzichte van 2023 verbeterd door de beschikbaarheid van meer (betaalbare) woningen. In 2027 zijn 17.500 woningen uit de Woondeal gerealiseerd'

Indicator 2: Aantal bruto toegevoegde woningen.
Bron: PCM / Woonmonitor

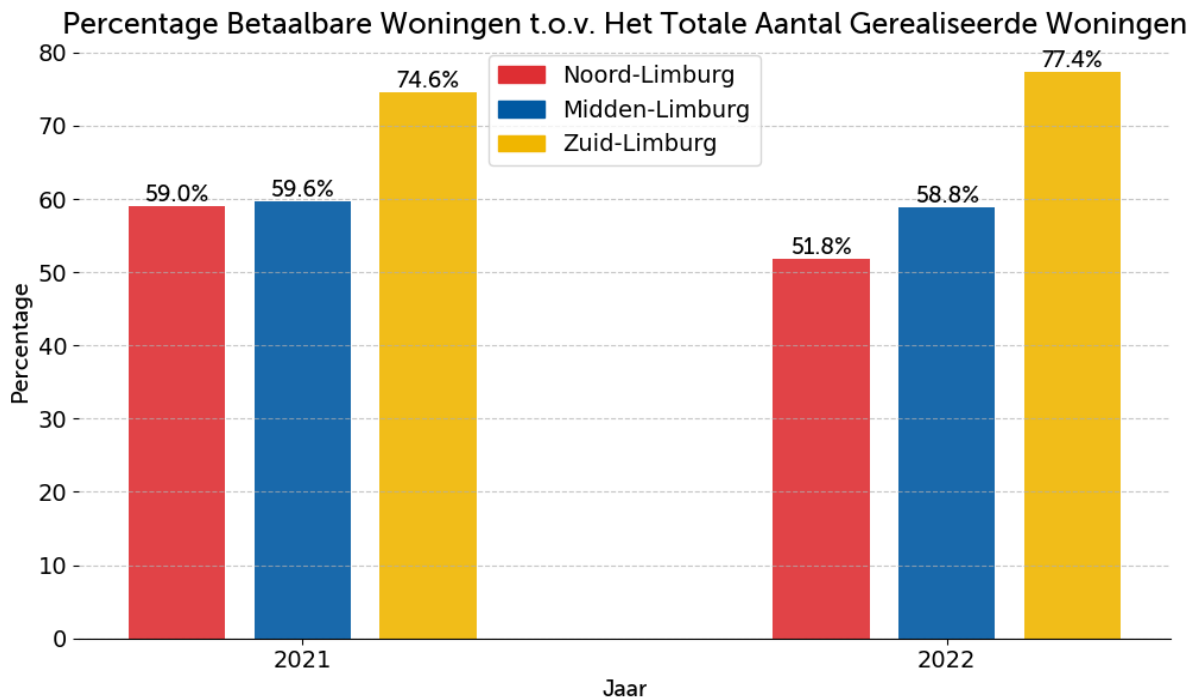

Indicator 3: Aantal netto toegevoegde woningen t.o.v. het totaal van 17.500 woningen.
Bron: PCM / Woonmonitor

Indicatoren bij 'In 2027 past het woningaanbod bij de woningbehoefte zoals onderschreven in de Limburgse Woondeal'

Indicator 4: Aandeel gerealiseerde woningen in de betaalbare prijsklasse t.o.v. het totale aantal gerealiseerde woningen.
Bron: PCM / Woonmonitor

Indicator 5: het percentage van de totale woonvoorraad in de betaalbare prijsklasse t.o.v. de totale woningvoorraad (*in ontwikkeling*).
Bron: PCM / Woonmonitor

Indicator bij 'in 2027 zijn minstens 3.000 woningen van de ambitie van 20.000 woningen (planologisch) verankerd, waaronder de woningen van Limburg Centraal'

Indicator 6: Woningen uit de ambitie zijn verankerd in de gemeentelijke omgevingsplannen en/of in het Provinciaal Volkshuisvestingsprogramma, Ja/Nee (*in ontwikkeling*).
Bron: *Te ontwikkelen*

Indicator bij 'In 2027 is de samenhang en integraliteit van afwegingen in de fysieke leefomgeving verbeterd, waarbij rekening gehouden wordt met de schaarste aan ruimte, water, milieuruimte en ruimte op het elektriciteitsnet'

Indicator 7: De in algemene zin ervaren kwaliteit/integraliteit van gemaakte afwegingen door externe partijen.
Bron: n.v.t. (kwalitatief)

Vanuit de bestaande kaders Stedelijke Ontwikkeling, IBA Parkstad en Kwaliteit Limburgse Centra zijn al vele projecten voortgekomen die allen (vrijwel) in uitvoering of afgerond zijn. Dit heeft zowel in stedelijke centra alsook de kleine kernen van Limburg (en specifiek voor regio Parkstad) geresulteerd in o.a. een kwalitatief beter en passender woningaanbod, waarbij er aandacht is voor de starter, de senior en de student, maar ook de internationale werknemer en statushouder niet wordt vergeten. Hierbij is een kwalitatieve impuls gegeven aan (het ruimtelijke aspect van) verschillende centra en wijken, is leegstand

gereduceerd, is er meer groen gerealiseerd, meer sociale huurwoningen op de markt gekomen en kunnen meer mensen doorstromen naar een woning die bij hun behoeftes past. Hiermee is de juiste woning op de juiste plek voor de juiste doelgroep gerealiseerd en met de afronding van steeds meer projecten zal de merkbaarheid van dit effect blijven groeien.

Besluiten van PS ten aanzien van ruimtelijke ordening hebben via provinciale belangenbehartiging bij gemeentelijke plannen, via Omgevingsverordening en eventueel Projectbesluiten direct invloed op de leefwereld van de Limburgers.

Wat gaan we daarvoor doen?

5.1.1. Leefbare steden en dorpen

Omschrijving

Met het nieuwe beleidskader Leefbare Steden en Dorpen (en bestaande kaders) willen we uitvoering geven aan onze ambities wat betreft de leefbaarheid in de fysieke openbare ruimte en (semi) publiek toegankelijke ruimte en gebouwen. We gaan samen met gemeenten, het maatschappelijk middenveld en met inwoners zelf aan de slag om de leefbaarheid te verbeteren. Dit doen we bewust vanuit een ondersteunende rol omdat de inwoners, gemeenten en maatschappelijke organisaties de kennis hebben van en inzicht hebben in de lokale behoeften in relatie tot leefbaarheid. We acteren vanuit vertrouwen in de initiatiefnemer, wat inhoudt dat wij zowel de kaders aan de voorkant als ook de verantwoording aan de achterkant willen beperken tot het noodzakelijke vanuit 'goed bestuur'.

Rol Provincie: stimuleren, faciliteren, ondersteuner

Kwaliteit

In 2027 is de leefbaarheid in de fysieke openbare ruimte verbeterd, waarbij specifiek aandacht is voor de gebiedsgerichte behoeften naar veiligheid, gezondheid, welzijn, positieve sociale relaties, kansen en contact met de natuurlijke omgeving.

- Tussen 2023-2027 zijn er vanuit de Provincie minstens 100 inwonersinitiatieven ondersteund welke een positieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de wijk;
- Tussen 2023-2027 zijn er vanuit de Provincie minstens 10 initiatieven voor gemeenschapsvoorzieningen en/of ontmoetingsplekken ondersteund welke een positieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de wijk;
- Tussen 2023-2027 is er vanuit het leefbaarheidsfonds minstens bijgedragen aan minstens 10 leefbaarheidsdeals, welke een positieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de wijk.
- We richten een Leefbaarheidsfonds op, passend bij het niveau van initiatiefnemers: inwoners, verenigingen/stichtingen/gemeenschappen en gemeenten. En het niveau van de fysieke ingreepkernen, wijken en buurten en straten;
- We stemmen onze werkwijze af op de complexiteit van het initiatief en de initiatiefnemer(s): we werken volgens het 'één Provincie' principe (één loket gedachte).

Kwaliteit (indicator)

Tijd

Leefbaarheidsfonds

- Tussen 2023-2027 zijn er vanuit de Provincie minstens 100 inwonersinitiatieven ondersteund welke een positieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de wijk;
- Tussen 2023-2027 zijn er vanuit de Provincie minstens 10 initiatieven voor gemeenschapsvoorzieningen en/of ontmoetingsplekken ondersteund welke een positieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de wijk;
- Tussen 2023-2027 is er vanuit het leefbaarheidsfonds minstens bijgedragen aan minstens 10 leefbaarheidsdeals, welke een positieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de wijk.

Bestaande kaders

- In 2024 worden alle afspraken die gemaakt zijn in het kader van Stedelijke Ontwikkeling uitgevoerd en worden de laatste subsidies vastgesteld.
- In 2025 is de realisatie van circa 5.000 woningen in het kader van Kwaliteit Limburgse Centra gestart, dan wel reeds (gedeeltelijk) afgerond.
- Begin 2027 zal IBA Parkstad BV worden afgerond en opgeheven.

Tijd (indicator)

Geld

In deze voorjaarsnota is het budget van Leefbare steden en dorpen opgehoogd met € 4,08 mln. Deze bijstelling heeft betrekking op de volgende begrotingswijzigingen:

- Subsidie gemeenschapsaccommodaties € 0,50 mln., gedekt uit de programmareserve Onvoorzien uitgaven. Met het opnieuw openstellen van deze regeling wordt invulling gegeven aan de 2e gewijzigde motie 2997 Continuïteit van beleid Absil c.s. (PS 10 november 2023). Aldus blijven wij ondersteuning bieden aan de (her)ontwikkeling van unieke gemeenschapsaccommodaties, zodat wordt voorzien in een brede ontmoetingsfunctie voor alle inwoners en specifieke ondersteuning van de inwoners in een kwetsbare positie. Deze regeling heeft een looptijd tot en met 31 juli 2024.
- Proces en voorbereidingsmiddelen: € 0,50 mln., gedekt uit de programmareserve Leefbaarheid. Vooruitlopend op een concretere uitvraag voor het Leefbaarheidsfonds zijn er en worden er kosten gemaakt om het Leefbaarheidsfonds nader uit te werken.
- Leefbaarheid: € 3,05 mln., gedekt uit de programmareserve Leefbaarheid. Ten behoeve van de verbetering van de leefbaarheid in Limburgse steden en dorpen wordt thans een bestedingsplan conform genoemd bedrag voor 2024 voorgesteld. Het betreft een financiële basis voor de aankomende subsidieregeling. Inwonersinitiatieven, verenigingen/stichtingen/gemeenschappen en gebiedsgerichte projecten van gemeenten en samenwerkende organisaties, met betrekking tot buurt, wijk en kerngerichte aanpak worden hiermee ondersteund.

- CAO-bijstelling van de personeelskosten met € 0,03 mln.

Geld (indicator)

5.1.2. Toekomstbestendige woonruimte

Omschrijving

Met de (nog in te voeren) Wet versterking regie Volkshuisvesting (WvrV), krijgt de Provincie ook een wettelijke taak toegedicht op het woondossier. Regie van de Rijksoverheid en de Provincie op de woningmarkt wordt via deze wet versterkt door een versteviging van het juridisch instrumentarium. Als Provincie hebben we een stimulerende, ondersteunende en aanjagende rol richting partners om aan de gemaakte afspraak uit de Woondeal Limburg van minimaal 26.550 woningen te voldoen en om daar waar zich kansen aandienen, bij te dragen aan de ambitie van 20.000 extra woningen. Inmiddels is de Woondeal eind 2023 reeds opgehoogd met 3.000 woningen. De Woondeal betreft daarmee 29.550 woningen. De ambitie krijgt vorm. Als een grootschalige woningbouwlocatie, zoals onlangs gepresenteerd in de vorm van 'Limburg Centraal', woningbouw bij de IC-stations, maar ook kijken we naar de stads- en dorpsranden (het straatje erbij). De samenwerking tussen de overheden, woningcorporaties, markt en bewoners wordt geïntensiveerd en wordt aan verschillende tafels verankerd in duidelijke afspraken over de bouwprogrammering en ieders aandeel daarbinnen. Zo heeft bijvoorbeeld op 15 april 2024 de Woonkeuken plaatsgevonden in aanwezigheid van minister De Jonge, waarin we de voortgang van het bovenstaande met onze partners hebben gedeeld.

Met de Woondeal, de Omgevingswet en de Wet versterking regie op de Volkshuisvesting wordt meer regie van de provincie en gemeenten gevraagd om de woningbouwopgave op te lossen. Om gemeenten te ondersteunen in deze nieuwe uitvraag, met als doel versnelling van de woningbouw, zullen we de middelen voornamelijk inzetten voor capaciteitsondersteuning bij gemeenten, te verdelen over divers instrumentarium en proces- en uitvoeringsmiddelen.

Voor Limburg is de totaalopgave complex. Nieuwbouw, verbouw en herbouw zijn communicerende vaten, niet los van elkaar te zien en hangen samen met de kenmerken van de beschikbare locaties en de omliggende wijken. Overheden bouwen geen huizen of hebben deze in bezit. Daar komt nog bij dat Limburg een grensprovincie is en woningmarktontwikkelingen aan de andere zijden van de landsgrenzen altijd in zekere mate van invloed en tevens lastig te voorspellen zijn. Dit alles vergt een intensief samenspel tussen overheden, corporaties, markt en bewoners, flexibiliteit en een integrale toekomstgerichte blik.

Rol Provincie: ondersteuner, procesmanager, partner

Kwaliteit

In relatie tot de volkshuisvestingsopgave willen we op termijn bereiken dat er in Limburg passende woonruimte is voor iedereen die in Limburg een woning zoekt. Hiertoe stellen we drie doelen met een tweetal subdoelen voor ons Provinciaal beleid tot 2027:

- In 2027 is het woningaanbod ten opzichte van 2023 verbeterd door de beschikbaarheid van meer (betaalbare) woningen; er zijn 17.500 woningen uit de Woondeal gerealiseerd;
- In 2027 past het woningaanbod bij de woningbehoefte zoals voor 2027 onderschreven in de Limburgse Woondeal;
- In 2027 zijn minstens 3.000 woningen van de ambitie van 20.000 woningen (planologisch) verankerd, waaronder de woningen van Limburg Centraal.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

De Woondeal loopt van 2022 tot en met 2030, vorenstaande acties zijn beoogd in de jaren tot en met 2027.

- Tussen 2023-2027 draagt de Provincie bij aan een effectieve samenwerking met gemeenten, marktpartijen, woningcorporaties en het Rijk om woningen uit de Woondeal Limburg te realiseren;
- In 2024 hebben alle woonregio's (3) onder coördinatie van de Provincie een Woonzorgvisie vastgesteld;
- In 2025 is de Woondeal Limburg verrijkt met afspraken over de huisvesting van aandachtsgroepen;
- In 2026 geeft het provinciale Volkshuisvestingsprogramma duidelijkheid over de provinciale opgave.
- In 2027 hebben we samen met de gemeenten concrete invulling gegeven aan de ambities uit het LABO.

Tijd (indicator)

Geld

In deze Voorjaarsnota is het budget van Toekomstbestendige woonruimte opgehoogd met € 1,55 mln. Deze bijstelling heeft betrekking op de volgende begrotingswijzigingen:

- Proces en voorbereidingsmiddelen van € 0,25 mln., gedekt uit de Programmareserve Wonen. De proces- en voorbereidingsmiddelen zullen worden ingezet voor bijvoorbeeld de inhuur van ondersteuning van gemeenten bij aanvragen voor rijksregelingen en voor het kunnen leveren van bijdragen aan het organiseren van informatiebijeenkomsten (zoals bijv. informatiesessie met Provinciale Staten, externe werksessies, ontmoetingen, klankborden met externe stakeholders/marktorientatie/ marktconsultatie, etc.) en voor het dossier 'Limburg Centraal'.
- Woondeals € 0,32 mln., gedekt uit de specifieke uitkering woondeals 2e tranche (SPUK) vanuit het Rijk. Deze middelen worden ingezet conform het bestedingsplan 2024 binnen het programma Wonen. Het betreft geraamde bestedingen ten behoeve van het opstellen van een provinciaal Huisvestingsprogramma, ondersteuning van gemeenten en procesmiddelen .

- Provinciale middelen Woondeals : € 0,88 mln. , gedekt uit de Programmareserve Wonen. Deze middelen worden eveneens ingezet conform het bestedingsplan 2024 binnen het programma Wonen. Het betreft geraamde bestedingen ten behoeve van het opstellen van een Provinciaal Huisvestingsprogramma, ondersteuning van gemeenten en procesmiddelen .
- CAO-bijstelling van personeelskosten met € 0,10 mln.

Geld (indicator)

5.1.3. Kwaliteit met minder ruimte

Omschrijving

Het Ruimtelijk Voorstel dat eind 2023 is aangeboden aan het Rijk vormt de opmaat naar een aanpassing van POVI en Omgevingsverordening in 2024/2025. Een concept plan van aanpak aanscherping POVI is eind maart 2024 ter sondering aan de Staten aangeboden. Ontwerpde onderzoeken per Limburgse regio, opgesteld in nauwe samenwerking met de gemeenten vormen belangrijke bouwstenen.

Het Ruimtelijk Voorstel vormt ook de basis voor een integraal arrangement met het Rijk. Bijzondere aandacht daarbij is er voor mogelijke uitvoeringafspraken met het Rijk met oog op de ontwikkeling van de NOVEX-gebieden De Peel en Zuid-Limburg, in aanvulling op en versterking van de afspraken die al via sectorale tafels worden gemaakt.

Na het sluiten van het Ruimtelijk Arrangement met het Rijk zullen we met de Gemeenten bezien hoe wij vorm en inhoud kunnen geven aan het borgen van de regionale samenwerking. Dit in aansluiting op de afspraken met het Rijk en voortbouwend op de regionale samenwerking van de afgelopen jaren die wordt ondersteund door regionale bestuursafspraken.

De provinciale rol in de uitvoering van het ruimtelijk beleid is gericht op het (mede) richting en uitvoering geven aan concrete maatschappelijke initiatieven en ruimtelijke ontwikkelingen, Hierbij worden steeds verbindingen gelegd tussen het beoogde initiatief met maatschappelijke opgaven, provinciale belangen (zoals verankerd in POVI en Programma's), bestuurlijke afspraken en wettelijke kaders. Dit doen we op de eerste plaats door beoordeling van gemeentelijke plannen vanuit de provinciale belangen. Deze beoordeling/beïnvloeding verschuift in toenemende mate naar de voorkant van het planproces, in lijn met het gedachtegoed van de Omgevingswet.

Daarnaast leveren we een bijdrage aan gebiedsontwikkelingen (in stedelijk gebied, landelijk gebied en op het grensvlak van stad en land). Daar waar nodig zet de Provincie het instrumentarium van het Projectbesluit (voorheen Provinciaal Inpassingsplan) in om gebiedsontwikkelingen te faciliteren.

Rol Provincie: ondersteuner, partner, bevoegd gezag

Kwaliteit

Als we afwegingen maken doen we dat op basis van de in de POVI verankerde Limburgse principes: we streven naar een inclusieve, gezonde en veilige samenleving. De kenmerken en identiteit van gebieden

staan centraal. Meer stad en meer land (d.w.z. we koesteren de variatie in de verstedelijkte en landelijke gebieden en zetten in op duurzame verstedelijking; we gaan zorgvuldig om met onze (fysieke en milieu-) ruimte en voorraden, boven- en ondergronds.

Tot de Limburgse principes behoren ook een aantal procesmatige uitgangspunten: de maatschappelijke opgaven en kansen staan centraal, grensoverschrijdende samenwerking, participatie en eigenaarschap; we werken gebiedsgericht; we werken adaptief aan de opgaven; we werken als één overheid, met respect voor ieders rol en verantwoordelijkheden.

Kwaliteit (indicator)

Tijd

De beleidscyclus POVI heeft een cyclisch karakter, waarbij termijnen voor herziening van POVI of Omgevingsverordening vooral bepaald worden door de inhoudelijke behoefte. De resultaten van de sonderende rondes in de tweede helft van 2023 ter voorbereiding van het Ruimtelijk Voorstel alsmede de keuzes op nationaal niveau over de termijn waarop Ruimtelijke Arrangementen tussen Rijk en provincies gesloten zullen worden, zijn mede bepalend voor de planning. De uitvoering van het ruimtelijk beleid heeft een permanent karakter.

Tijd (indicator)

Geld

In deze Voorjaarsnota zijn ten aanzien van de begrote lasten en baten 2024 geen wijzigingen aan de orde, behalve de CAO-bijstelling van de personeelskosten met € 0,20 mln.

Geld (indicator)

5.1.4. Bodem en ondergrond

Omschrijving

Het werk van de provincie Limburg op het gebied van bodem en ondergrond verandert mee met de opgaven in de fysieke leefomgeving. De vastgestelde Agenda bodem en ondergrond 2024-2030 anticipeert op de uitdagingen / bodemopgaven, het veranderende speelveld en verschaft inzicht in de ambitie en doelen van de provincie voor de komende jaren op het gebied van bodem en ondergrond. In het licht van de de ambitie “Bodem, een gezonde basis voor een beter en mooier Limburg” zijn vijf doelen

geformuleerd, te weten:

- A. Verbeteren van de bodem zodat deze geschikt is voor het gewenste gebruik.
- B. Herstellen en benutten van de (ecosysteem)diensten van de bodem.
- C. Voorkomen, herstellen en beheersen van de negatieve effecten van ingrepen in de (diepere) ondergrond.
- D. Realiseren van een duurzaam veilig en efficiënt gebruik van bodem en ondergrond (3D-ordering).
- E. Ontwikkelen van een kennispositie die toekomstig beleid fundeert.

De agenda biedt een meerjarig kader bodem en ondergrond De te verrichten activiteiten worden jaarlijks geconcretiseerd in een Actieprogramma . Het vastgestelde Actieprogramma bodem en ondergrond 2024 is de eerste in de reeks .

Mijnbouwschade

Als gevolg van de voormalige steenkoolwinning treden na-ijlende effecten op in Zuid-Limburg. De verwachting is dat deze effecten nog geruime tijd zullen voortduren. In 2016 zijn afspraken gemaakt met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat over de uitvoering van een set beheersmaatregelen, met als doel de met de na-ijlende effecten gepaard gaande risico's in beeld te brengen en beheersbaar te maken. De Provincie Limburg heeft sindsdien de regie op de uitvoering hiervan.

De werkzaamheden voor de aankomende periode zullen worden vastgelegd in het Werkprogramma Nazorg steenkoolwinning. Het Informatiecentrum Nazorg Steenkoolwinning, één van de afgesproken beheersmaatregelen, zal een deel van deze activiteiten gaan uitvoeren. Gelijktijdig zal worden onderzocht op welke wijze het Informatiecentrum kan doorgroeien.

Rol Provincie: bevoegd gezag, partner

Kwaliteit

- Uitvoeren van de acties uit het Actieprogramma bodem en ondergrond 2024.
- Regie op de uitvoering van de met het ministerie van Economische Zaken en Klimaat afgesproken beheersmaatregelen.
- Opstellen van en sturen op de uitvoering van het Werkprogramma Nazorg Steenkoolwinning .

Kwaliteit (indicator)

Tijd

- In december 2024 zijn de acties uit het Actieprogramma bodem en ondergrond 2024 uitgevoerd.
- De regie op de met het ministerie afgesproken beheersmaatregelen duurt, gelet op het voortduren van de na-ijlende effecten, nog geruime tijd voort.
- Het Werkprogramma Nazorg Steenkoolwinning wordt in 2024 opgesteld. De regie op de uitvoering hiervan zal nog geruime tijd na 2024 voortduren.

Tijd (indicator)

Geld

Ten behoeve van de meerjarige agenda Bodem en ondergrond 2024-2030 wordt een (nieuwe) bestemmingsreserve ingesteld. Uit deze reserve worden de jaarlijkse actieprogramma's bodem en ondergrond gedekt. In deze voorjaarsnota is als wijziging een ophoging begroot in de lasten van € 0,26 mln. voor het actieprogramma bodem en ondergrond 2024. Dekking vindt plaats uit deze (nieuwe) reserve bodem en ondergrond 2024-2030.

Geld (indicator)

Wat mag het kosten?

In deze Voorjaarsnota 2024 wordt het budget van programma Leefbare steden en dorpen bijgesteld.

We voegen € 6,09 mln. aan de lasten van de exploitatiebegroting 2024 toe.

Voor de voorbereiding en uitvoering van de beleidskader Leefbare Steden en Dorpen 2023-2027 zijn uit de programmareserves de volgende lasten bij geraamd in 2024:

- proces- en voorbereidingsmiddelen ad € 0,50 mln.;
- Woondeals en leefbaarheidsfonds ad € 3,93 mln.;
- ondersteuning gemeenten kader LSeD € 0,25 mln.;
- subsidie gemeenschapsaccommodaties 2024 € 0,50 mln.;

Verder zijn in de begroting 2024 ad € 0,32 mln. voor de SPUK Woondeals 2e tranche Rijksmiddelen, zowel aan de lasten als aan de baten toegevoegd.

Ten slotte zijn voor uitvoering in 2024 van de Agenda Bodem en ondergrond 2024-2030 met € 0,26 mln. de begrotingslasten opgehoogd.

Het nadelige exploitatieresultaat van deze begrotingswijziging ad € 0,33 mln. heeft met name betrekking op de CAO-bijstelling van de personeelskosten en wordt gedekt uit de algemene dekkingsmiddelen (programma 9. Financiën en overhead).

Voor nadere details verwijzen we naar de toelichtingen op product-niveau bij 'Wat gaan we daarvoor doen? (Variabele Geld)'.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Gewijzigde begroting 2024 tot Voorjaarsnota	Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2024	Begroting 2024 na wijziging
Lasten			
5 Leefbare steden en dorpen			
5.1 Leefbare steden en dorpen			
5.1.1 Leefbare steden en dorpen			
68024 Doorberekende personeelskosten	564	31	594
69175 Procesmiddelen Kwaliteit Limburgse Centra	65	0	65
69270 Subsidie Gemeenschapsaccommodaties 2024	0	500	500
69329 Samenwerkingsagenda gemeente Vaals	268	0	268
69363 1e Samenwerkingsagenda gemeente Landgraaf	540	0	540
69382 1e Samenwerkingsagenda gem Horst ad Maas	175	0	175
69456 Samenwerkingsagenda gemeente Brunssum	1.000	0	1.000
69618 Samenwerkingsagenda gemeente Venlo	3.000	0	3.000
69651 Samenwerkingsagenda gemeente Beekdaelen	1.900	0	1.900
69701 2e Samenwerkingsagenda gemeente Peel en Maas	750	0	750
69702 Samenwerkingsagenda gemeente Heerlen	1.000	0	1.000
69709 2e Samenwerkingsagenda gemeente Maastricht	1.600	0	1.600
69710 2e Samenwerkingsagenda Horst aan de Maas	1.500	0	1.500
69719 Samenwerkingsagenda gemeente Stein	600	0	600
69725 Samenwerkingsagenda gemeente Maasgouw	250	0	250
69888 Proces en voorbereidingskst PR Leefbaarheid	0	500	500
69926 Proces en voorbereidingsmiddelen	0	0	0
69988 Leefbaarheid	0	3.050	3.050
Totaal 5.1.1 Leefbare steden en dorpen	13.211	4.081	17.292
5.1.2 Toekomstbestendige woonruimte			
63206 Stim nieuwe ontw volkshuisvesting	17	0	17
68038 Doorberekende personeelskosten	1.946	105	2.051
68723 Actieplan Wonen Zuid Limburg	12	0	12
68821 Grensoverschrijdende woonmonitor EMR	37	0	37
69116 Gebiedsontwikkeling Rolduckerveld TLW	0	0	0
69193 Subsidiereregels Stimulering Wonen 20202023	497	0	497
69378 SPUK Flex inzet ondersteuning woningbouw	8	0	8
69619 Subs Onderst Anal KK woningb proj	166	0	166
69630 Motie 2786 Aanvalsplan Limb woningmarkt	100	0	100
69650 Cofinanciering SPUK Flex woningbouw 2e tr	332	0	332
69657 SPUK Woondeals	244	0	244
69685 SPUK Flex inzet onderst woningbouw 2e tranch	680	0	680
69860 Proces en voorbereidingsmiddelen PR Wonen	0	250	250
69868 SPUK Woondeals 2e tranche	0	321	321
69989 Woondeals Provincie	0	875	875

5. Leefbare steden en dorpen

Exploitatie	Gewijzigde begroting 2024 tot Voorjaarsnota	Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2024	Begroting 2024 na wijziging
Totaal 5.1.2 Toekomstbestendige woonruimte	4.039	1.551	5.591
5.1.3 Kwaliteit met minder ruimte			
63392 Provinciale Cie Omgevingsvraagstukken	15	0	15
63398 Ontwikkelingsgericht werken	145	0	145
63401 Budget RO internationaal	17	0	17
63992 Provinciale Omgevingsvisie	243	0	243
65443 Algemene kosten	61	0	61
65444 Beheer onroerende eigendommen	428	0	428
68040 Doorberekende personeelskosten	3.641	197	3.838
68803 Onderz ontwikkellocatie Oostflank Brunssum	239	0	239
69383 Proceskosten NOVIGebied ZuidLimburg	37	0	37
69592 Proceskosten NOVEX de Peel	56	0	56
69593 SPUK Novi de Peel	84	0	84
69596 SPUK NOVI ZuidLimburg	92	0	92
69862 DU Novex	300	0	300
Totaal 5.1.3 Kwaliteit met minder ruimte	5.358	197	5.555
5.1.4 Bodem en ondergrond			
65435 Bodemsanering in eigen beheer SEB	28	0	28
68052 Doorberekende personeelskosten	409	22	431
68196 Actieprogramma bodem en ondergrond	0	263	263
68710 Maatregelen naijl effect steenkoolwinning	630	-22	608
68984 Woningen Gulikstraat Eygelshoven	25	0	25
69443 Plan van aanpak 20 bodemsanering Chemelot	18	0	18
69824 Afvoer grondsanering de Straat Roermond	3.212	0	3.212
Totaal 5.1.4 Bodem en ondergrond	4.321	263	4.583
Totaal 5.1 Leefbare steden en dorpen	26.929	6.091	33.021
Totaal 5 Leefbare steden en dorpen	26.929	6.091	33.021
Totaal Lasten	26.929	6.091	33.021
Baten			
5 Leefbare steden en dorpen			
5.1 Leefbare steden en dorpen			
5.1.2 Toekomstbestendige woonruimte			
68821 Grensoverschrijdende woonmonitor EMR	26	0	26
69378 SPUK Flex inzet ondersteuning woningbouw	8	0	8
69657 SPUK Woondeals	244	0	244
69685 SPUK Flex inzet onderst woningbouw 2e tranch	680	0	680
69868 SPUK Woondeals 2e tranche	0	321	321
Totaal 5.1.2 Toekomstbestendige woonruimte	958	321	1.279
5.1.3 Kwaliteit met minder ruimte			

5. Leefbare steden en dorpen

Exploitatie	Gewijzigde begroting 2024 tot Voorjaarsnota	Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2024	Begroting 2024 na wijziging
65439 Opbrengsten projecten	105	0	105
65444 Beheer onroerende eigdommen	652	0	652
67877 Erfpachtcanon	923	0	923
69593 SPUK Novi de Peel	84	0	84
69596 SPUK NOVI ZuidLimburg	92	0	92
Totaal 5.1.3 Kwaliteit met minder ruimte	1.856	0	1.856
5.1.4 Bodem en ondergrond			
68711 Provinciefonds DU effect steenkoolwinning	647	0	647
Totaal 5.1.4 Bodem en ondergrond	647	0	647
Totaal 5.1 Leefbare steden en dorpen	3.461	321	3.782
Totaal 5 Leefbare steden en dorpen	3.461	321	3.782
Totaal Baten	3.461	321	3.782
Saldo van baten en lasten	-23.468	-5.770	-29.238
Stortingen			
5 Leefbare steden en dorpen			
5.1 Leefbare steden en dorpen			
5.1.1 Leefbare steden en dorpen			
69776 Toevoeging PR Leefbaarheid	30.000	0	30.000
Totaal 5.1.1 Leefbare steden en dorpen	30.000	0	30.000
5.1.2 Toekomstbestendige woonruimte			
69777 Toevoeging PR Wonen	5.000	0	5.000
Totaal 5.1.2 Toekomstbestendige woonruimte	5.000	0	5.000
5.1.4 Bodem en ondergrond			
69992 Toevoeging reserve bodem en ondergrond 2430	0	3.660	3.660
Totaal 5.1.4 Bodem en ondergrond	0	3.660	3.660
Totaal 5.1 Leefbare steden en dorpen	35.000	3.660	38.660
Totaal 5 Leefbare steden en dorpen	35.000	3.660	38.660
Totaal Stortingen	35.000	3.660	38.660
Onttrekkingen			
5 Leefbare steden en dorpen			
5.1 Leefbare steden en dorpen			
5.1.1 Leefbare steden en dorpen			
69923 Aanwending PR onvoorziene uitgaven	0	500	500
69925 Aanwending PR Leefbaarheid	0	3.550	3.550
Totaal 5.1.1 Leefbare steden en dorpen	0	4.050	4.050
5.1.2 Toekomstbestendige woonruimte			
69528 Aanwending reserve Transitiefonds	0	0	0
69924 Aanwending PR Wonen	0	1.125	1.125
Totaal 5.1.2 Toekomstbestendige woonruimte	0	1.125	1.125

5. Leefbare steden en dorpen

Exploitatie	Gewijzigde begroting 2024 tot Voorjaarsnota	Begrotingswijziging Voorjaarsnota 2024	Begroting 2024 na wijziging
5.1.4 Bodem en ondergrond			
69558 Aanwending reserve DU bodemsanering	0	3.660	3.660
69995 Aanwending reserve bodem en ondergrond 2430	0	263	263
Totaal 5.1.4 Bodem en ondergrond	0	3.923	3.923
Totaal 5.1 Leefbare steden en dorpen	0	9.098	9.098
Totaal 5 Leefbare steden en dorpen	0	9.098	9.098
Totaal Onttrekkingen	0	9.098	9.098
Saldo mutatie reserves	-35.000	5.438	-29.563
Resultaat	-58.468	-333	-58.801